

Nr 197

Av herr von Friesen, *om inrättande av en professur i invärtesmedicin, särskilt invärtesmedicinsk allergologi, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 149 i Första kammaren)

I en motion (II: 178) framhölls 1959 att de allergiska sjukdomarnas medicinska och sociala betydelse under de senaste åren blivit allt klarare. Det framhölls av motionären vidare att de mest svårbehandlade av de allergiska sjukdomarna närmast hör till invärtesmedicinens område. Hit hör astma, som ej sällan är kombinerad med allergisk snuva, vissa sjukdomar i mage och tarmkanal, nässelfeberliknande svullnader i de inre organen, en del fall av migrän, vissa blodsjukdomar m. fl. För en hel del andra sjukdomar inom invärtesmedicinen har allergiska faktorer betydelse.

När det gäller forskning och vård beträffande allergisjukdomar är Amerika i mångt och mycket ett föregångsland. Där bedrivs undervisning och forskning vid ett 30-tal centra. För att få specialistkompetens i allergiska sjukdomar i Amerika fordras först dylik kompetens i invärtesmedicin eller pediatrik och därefter 1—2 års specialstudier vid ett centrum för invärtesmedicinsk respektive pediatrik allergologi.

I Sverige finns endast en ordinarie akademisk befattning inom allergologien. Denna är knuten till hudsjukdomarnas område och är en professur i klinisk dermatologisk allergologi, d. v. s. ämnesområdet är hudens allergiska sjukdomar. Däremot finnes ingen ordinarie lärarbefattning inom invärtesmedicinsk allergologi och därför ej heller några fasta anslag för forskning inom detta område. Vid jämförelse med förhållandena i Amerika är vårt land ett i detta avseende mycket underutvecklat sådant. Detta var orsaken till den ovannämnda motionen vari hemställdes om en professur i invärtesmedicin, särskilt invärtesmedicinsk allergologi.

De medicinska fakulteterna liksom karolinska institutets lärarkollegium uttalade sig positivt om motionen i fråga.

I sitt utlåtande över densamma (nr 149, 1959) framhöll statsutskottet den allergiska sjukdomsgruppens mycket stora praktiska betydelse i medicinskt och socialt hänseende men ansåg att det närmast borde ankomma på de akademiska myndigheterna att framlägga de förslag som kunde befinnas påkallade.

Orsaken till att frågan återupptages är att sedan 1959 följande inträffat

som ökar behovet av forsknings- och undervisningsmöjligheter inom invärtesmedicinsk allergologi:

1. Den 19 december 1961 avgav medicinalstyrelsens nämnd för specialistbehörighet sitt »Förslag till nya specialistbehörighetsbestämmelser», ställt till Konungen. Dessa föreslogs av nämnden att träda i kraft den 1 januari 1965. Endast en specialitet med speciell inriktning på allergologi föreslås, nämligen invärtesmedicinska allergisjukdomar. Denna specialitet ingår som en av nio specialiteter under invärtes sjukdomar.

2. Vid sammanträde i kungl. medicinalstyrelsen den 18 juni 1963, där representanter för medicinalstyrelsen, huvudmannarådet och centrala sjukvårdsberedningen deltog behandlades bl. a. allergologiens framtida organisation. Därvid meddelades, att styrelsen haft överläggningar med experter angående allergologiens framtida organisation i Sverige och att den allmänna meningen därvid varit att specialutbildad läkare för den invärtesmedicinska allergologien borde finnas vid regionsjukhusen med ansvar för ett antal vårdplatser av ca 20 för ett normalt sjukvårdsområde. Läkaren i fråga skulle ha invärtesmedicin som kärna i sin utbildning. Under vissa förhållanden torde allergiavdelningen kunna vara en del av medicinska kliniken.

3. Nyligen har avgivits ett betänkande av 1953 års läraryrkesutbildningskommitté över forskning, undervisning och information inom näringslärans område. Där framhålles (s. 102) att föreläsningar bland mycket annat även bör ges rörande födoämnesallergier. Trots att vår kunskap inom detta område är synnerligen bristfällig är det fullt klarlagt, att astma, allergiska tarmsjukdomar, migrän o. s. v. i vissa fall kan förorsakas av överkänslighet för födoämnen. Detta stora och betydelsefulla område hör till stor del hemma inom den invärtesmedicinska allergologien. Vid en del dylika allergitillstånd är det nödvändigt att låta patienten hålla speciella dieter, där vissa födoämnen helt uteslutes för att få den allergiska processen att klinga av. Av denna anledning behövs speciella resurser på åtminstone vissa sjukhus, så att patienten kan erhålla dessa koster. Tillgång på dietassistenter och speciellt dietkök är nästan en förutsättning härför. Men framför allt behövs en intensifierad forskning på detta svåråtkomliga område.

4. Människor i vår moderna tid kommer i allt större utsträckning i beröring med kemiska ämnen av olika slag, vilka i vissa fall kan framkalla överkänslighet. Denna fråga har i viss mån aktualiserats genom en undersökning i Amerika (Use of pepticides, A report of the President's Science Advisory Committee. The White House Washington D.C. May 15, 1963). I denna betonas den risk som användningen av s. k. biocider har, d. v. s. medel som genom sina kemiska verkningar hindrar utbredningen av skadliga insekter m. m. Vidare kan anföras att till vår föda sättes ett stort antal ämnen, som bl. a. har till uppgift att motverka förstöring av densamma. I stor utsträckning erhåller våra husdjur bakteriehämmande medel för att beford-

ra djurens tillväxt. I t. ex. mjölk kan därför dylika substanser finnas och i vissa fall framkalla överkänslighet. Slutligen framställes varje dag allt flera läkemedel, vilka som biverkningar kan framkalla överkänslighetsreaktioner i ej få fall. Allt detta gör att ökade resurser för den allergologiska forskningen på detta område närmast är en nödvändighet.

5. Riksförbundet mot allergi har energiskt arbetat för att erhålla bättre möjligheter för forskning inom den invärtesmedicinska allergologiens område. Detta framgår bl. a. av det yttrande som förbundet överlämnade till inrikesdepartementets chef med anledning av regionvårdsutredningens betänkande. I detta hemställde man att vid regionsjukhusen avdelningar för invärtesmedicinsk allergologi skulle inrättas, dels för vuxna och dels för barn, samt att vidgade möjligheter snarast måtte skapas för forskning och undervisning. (Jfr *Allergia, Organ för riksförbundet mot allergi*, årgång 3 nr. 1, 1959.)

Slutligen måste framhållas, att då riksdagen genom ett tidigare motionsinitiativ (II: 79, 1954) varit med om att skapa möjligheter för allergologisk forskning inom dermatologiens område och då det måste inses att utvecklingen av den allergologiska forskningen och undervisningen kan riskera att bli ensidig om endast den dermatologiska allergologien erhåller resurser genom fasta anslag för vetenskaplig forskning, anser jag att det är en tvingande nödvändighet att även andra delar av allergologien och då främst den invärtesmedicinska allergologien erhåller motsvarande möjligheter till utveckling som den dermatologiska allergologien sedan snart 10 år haft i Sverige.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om skyndsamt utredning om inrättande av en professur i invärtesmedicin, särskilt invärtesmedicinsk allergologi, och för riksdagen framlägger det förslag vartill utredningen kan ge anledning, samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en allsidig utredning rörande den hittillsvarande utvecklingen av de resurser för forskning och undervisning som finns i Sverige på allergologiens område och om de riktlinjer den fortsatta utvecklingen på detta område bör följa.

Stockholm den 23 januari 1964

Bertil von Friesen